

FARG'ONA VODIYSINING EKOTURIZM SALOHIYATI

Talabboyeva Mohinabonu

Navoiy davlat pedagogika instituti 3-talabasi

Annotasiya: *Ushbu maqolada Farg'ona viloyati ekoturistik resurslari turlarini o'rganish, uning tabiiy geografik jihatlarini ochib berish hamda ularni ekoturizmga yaroqliligini baholashdan iborat. Ekoturizm tushunchasi va dunyo davlatlari tajribasini o'rganildi, Farg'ona viloyati ekoturizm imkoniyatlarini tahlil qilindi, Farg'ona viloyatidagi ekoturistik resurslar baholandi. Turizm jamiyatning dam olish ehtiyojlarini qondirishni eng samarali usuli hisoblanadi. Ekoturizm va uning rivojlanishini tabiatdan ajralgan va ko'pincha qulay ekologik muhitdan mahrum bo'lgan odamlarning tabiat bilan aloqa qilish, boshqa xalqlarning madaniy an'analari bilan tanishish, obod landshaftlardan estetik zavq olish istagi bilan izohlanadi.*

Kalit so'zlar: *ekologiya, geoekologiya, bioekologiya, urboekologiya, amaliy ekologiya, demoekologiya, inson ekologiyasi, ijtimoiy ekologiya, iqtisodiy ekologiya, umumiy ekologiya, turizm, rekreatsiya, tabiiy landshaft, antropogen landshaft, tabiiy resurslar, demografik sig'im.*

Mamlakatimizda va chet ellarda "ekoturizm" tushunchasining ta'riflari juda ko'p, eng qisqasi quyidagi ta'rifdir: "Ekoturizm - bu tabiatni bilish bilan bog'liq bo'lgan va mahalliy aholining manfaatlarini hisobga olgan holda ekotizimlarni saqlashga hissa qo'shadigan turizm turi." So'nggi yillarda O'zbekistonda ekoturizm tobora kengayib bormoqda. Mamlakatimizning eng katta va noyob sayyohlik va rekreatsion salohiyati ilmiy asoslangan va maqsadli foydalanishni talab qiladi. Bu ko'p jihatdan mamlakatimizga tegishli chunki, o'rmon va ko'llar, go'zal tabiiy manzaralari saqlanib qolganligi, sayyohlar uchun juda yoqimli bo'lgan noyob tabiiy va madaniy meros obyektlari mavjud. Jamiyatning ekoturizmga bo'lgan qiziqishi bilan hududni ushbu ekoturistik faoliyatni rivojlantirish uchun yaroqliligi nuqtayi nazaridan nazariy va metodologik jihatlarini bo'yicha baholash muammolari haligacha rivojlanmagan. Ushbu masala bo'yicha ilmiy ishlarning mualliflari hududning ekoturistik potensialini baholash uchun eng maqbul bo'lgan quyidagi usullarni tavsiya etadilar: ekspert baholashidan foydalangan holda kvalifikatsion yondashuv, ballarni baholash usuli, sotsiologik so'rov va kartografik usul. Baholash jarayonida ularning namoyon bo'lish shaklida xilma-xil bo'lgan, dam olish faoliyatiga u yoki bu darajada ta'sir ko'rsatadigan omillarni hisobga olish kerak. Shunga ko'ra, hududning umumiy integral ekoturistik potensialini omil nuqtayi nazaridan ko'rib chiqish kerak.

Butunjahon turistik tashkilotining hisobotida turizmni barqaror rivojlantirishning 10 ta dasturi bayon etilgan bo'lib, unda "ekoturizmni rivojlantirish uchun iqlim o'zgarishi, chiqindilarni nazorat qilish, yerlardan barqaror foydalanish, bioxilma-xillikni va alohida muhofaza etiladigan hududlarni saqlash masalalariga alohida e'tibor berish" lozimligi ta'kidlangan. Shu bois ekoturizmni rivojlantirishda ekotizimlarning barqarorligini

saqlash, bioxilma-xillikni va tabiat yodgorliklarini asrashni ilmiy asosda tashkil etish, ekoturizmni barqaror rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishni taqozo etadi. Jahon amaliyotida ekoturizmni rivojlantirishda tabiat yodgorliklari, alohida muhofaza etiladigan hududlar, ekotizimlarni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanishga ustuvor ahamiyat berilmoqda. Shuningdek, ekoturizmning davriyligini uzaytirish, hududiy tarkibini takomillashtirish, komplekslik imkoniyatlarini aniqlash hamda samaradorligini oshirishga alohida e'tibor berilmoqda. Respublikamizda turizm va uning tarmoqlarida (eko, agro, tarixiy, diniy, ekstremal, shop) xizmat turlarini shakllantirish, hududlarning tabiiy va ijtimoiy-iqtisodiy imkoniyatlarini hisobga olgan holda, ko'p tarmoqli tur firmalar sonini ko'paytirish va ularning ixtisoslashuvi hamda hududiy tarkibini takomillashtirish bo'yicha qator chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasida "turizm industriyasini jadal rivojlantirish, iqtisodiyotda uning roli va ulushini oshirish, turistik xizmatlarni diversifikatsiya qilish va sifatini yaxshilash, turizm infratuzilmasini kengaytirish", hamda "odamlarning ekologik xavfsiz muhitda yashashini ta'minlash" yuzasidan muhim vazifalar belgilab berilgan. Bu borada, jumladan, Farg'ona viloyati tabiatini ekoturistik imkoniyatlarini

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mominov Daniyori Gulomovich. USE OF TOPONOMIC DATA IN GEOGRAPHY LESSONS. Eur. Chem. Bull. 2023,12(Special Issue 1, Part-B), 1896-1901. Article History: Received: 01.02.2023.
2. Mominov Daniyori Gulomovich. GEOECOLOGICAL BASIS OF SOUTH FERGANA NATURE PROTECTION AND RATIONAL USE OF NATURAL RESOURCES. International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE) DOI:10.9756/INTJECSE/V14I8.18 ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 08 2022.
3. Nigmatov.A, Shomurodova.N Ekologik-yangi fan sohasi //Ekologiya xabarnomasi 2003.6-son 14-17